

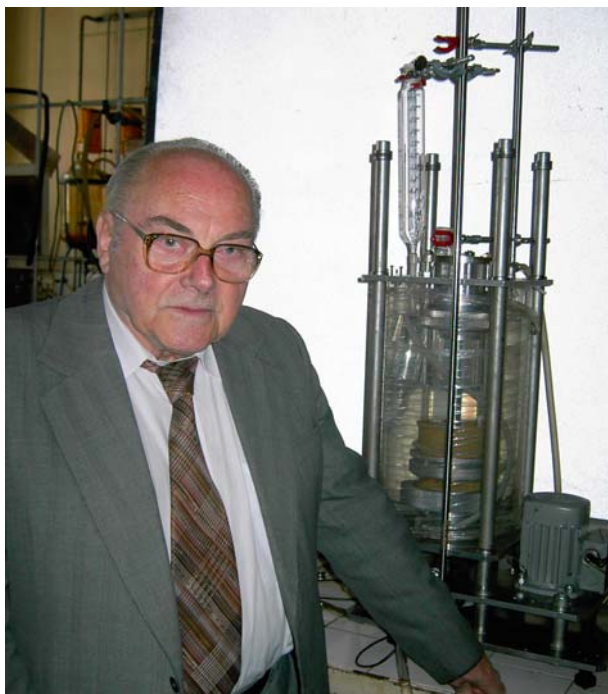
Profesorul Zeno Gropșian - întemeietorul Școlii de Inginerie Chimică la Politehnica din Timișoara (Professor Zeno Gropsian – the founder of chemical engineering school at Politehnica Timisoara)

ROMULUS MINEA*, TEODOR TODINĂ

Universitatea "Politehnica" din Timișoara, Piata Victoriei nr. 2, Timișoara, 300006

Son of Banat, the future university professor Zeno Gropsian graduated from the Faculty of Industrial Chemistry from Politehnica Bucharest, where he also obtained his PhD title under the guidance of prof. Emilian Bratu, member of the Romanian Academy. The academic career began at "Politehnica" Timisoara, in the fields of general chemistry and metallurgy followed, from 1948, by chemical engineering. As mentors during his teaching activity, he had distinguished professors: Aurel Candea, Ilie Murgulescu, Coriolan Dragulescu. During the 45 years of academic activity, he developed and consolidated the field of chemical engineering at Timisoara becoming head of department, PhD adviser and Dean of the Faculty. Professor Zeno Gropsian obtained remarkable results in the study of high pressure systems, synthesis and characterization of organic heat carriers and magnetic fluids, being appreciated for his high skills, his thoroughness and responsibility.

Keywords: Founder of chemical engineering school, Responsibility and competence

Profesorul universitar Zeno Gropșian s-a născut la 13 noiembrie 1920, în localitatea Sasca Montană, din județul Caraș-Severin, în familia Ilie și Elena Gropșian, care a mai avut încă doi băieți ce au devenit cunoscuți slujitori ai muzicii culte: regizor de operă și dirijor. Tatăl era un cunoscut jurist și

publicist, ce a continuat tradiția patriotică a familiei, militant pentru unitatea națională și participant ca delegat la Adunarea Națională de la Alba Iulia a Marii Uniri.

Pentru tânărul Zeno Gropșian, traseul școlar a început la Sasca Montană, a continuat la Liceul "General I. Dragalina" din Oravița, iar apoi la Liceul "C. D. Loga" din Timișoara, pe care l-a absolvit în anul 1939, după care a urmat studiile universitare la Facultatea de Chimie Industrială, Politehnica din București, devenind inginer chimist în anul 1944. Revine la Timișoara în anul 1945, ca asistent, apoi șef de lucrări la Școala Politehnică pentru disciplinele de Chimie generală, Metale și aliaje, Metalurgie fizică, unde a avut ca mentori în activitatea didactică și științifică pe apreciații profesori Aurel Cândea și Ilie G. Murgulescu.

La înființarea Facultății de Chimie Industrială din Timișoara, în anul 1948, realizată prin demersurile acad. I. G. Murgulescu, în calitate de Rector al Politehnicii timișorene și ale acad. Coriolan Drăgulescu, devenit primul decan al facultății, Zeno Gropșian este numit conferențiar suplinitor la disciplinele din domeniul ingineriei chimice, iar din anul 1963, ocupă, prin concurs, postul de profesor pe care îl onorează până în anul 1990, când se pensionează și devine profesor consultant. A fost,

timp de 35 ani, șef de catedră, iar în anul 1954, este numit prodecan, pentru ca în perioadele 1956-1957, respectiv, 1963-1967, să fie decan al facultății.

Activitatea didactică a Prof. Zeno Gropșian a urmărit realizarea unui învățământ practic, eficient: demonstrațiile matematice fiind urmate de explicarea fenomenului fizico-chimic, de schițe intuitive pentru redarea funcționalității instalațiilor, desfășurarea lucrărilor practice pe instalații reale cu caracter de micropilot, efectuarea a numeroase aplicații sub forma calculului numeric și a proiectelor. La toate acestea se adaugă redactarea și publicarea a numeroase cărți îndrumătoare cu lucrări de laborator, a cursului *“Fenomene de transfer și utilaje în industria chimică”* (3 volume: *Procese hidrodinamice, Procese termice, Procese de difuziune*), apărut în mai multe ediții. De asemenea, s-a preocupat, constant, de traducerea din limba rusă și adaptarea la specificul românesc a unui foarte apreciat manual *“Procese și Aparate în Ingineria Chimică-Exerciții și probleme”*, apărut în trei ediții la Editura Tehnică (1972, 1981) și la Editura Didactică și Pedagogică (1966).

Din anul 1968, Prof. Z. Gropșian a inițiat, în colectivul didactic folosirea învățământului programat și a organizat cursuri de programare a calculatoarelor pentru studenți și doctoranzi, a insistat pentru utilizarea programării la realizarea proiectelor de an și de diplomă.

Demnă de remarcat este preocuparea constantă pentru integrarea învățământului cu producția, fapt pus în practică în anul 1971, prin instalarea laboratoarelor didactice și de cercetare ale grupului de discipline coordonat, într-un spațiu adecvat al halei de piloți și activități de practică de pe platforma Întreprinderii chimice *“Azur”* din Timișoara.

Activitatea de cercetare științifică a Prof. Zeno Gropșian a cuprins diferite domenii ale ingineriei chimice, începând cu teza de doctorat realizată sub îndrumarea acad. Emilian Bratu la Politehnica din București, ce se referă la echilibrele lichid-vapori pentru sisteme ce conțin dioxan, fiind considerat primul doctorat obținut în țara noastră, în domeniul ingineriei chimice.

Din anul 1967, Prof. dr. ing. Zeno Gropșian devine conducător de doctorat, iar cercetările științifice efectuate se referă la coloane de rectificare sau absorbție cu eficiență ridicată, la procese de oxidare pentru obținerea anhidridei ftalice și maleice, utilizând catalizatori de vanadiu, sinteza și caracterizarea unor purtători de căldură organici, transferul termic la fierbere (soluții de fosfați, azotați, caprolactamă, pentaeritrită), intensificarea separării amestecurilor complexe, construcția și etalonarea reactoarelor de presiune și temperaturi ridicate, ce au

permis realizarea condițiilor pentru transformarea grafitului în diamant, obținerea fluidelor magnetice și utilizarea lor în știință și tehnică (etanșări, separări magnetodensimetrice, extracția compușilor uleioși din ape impurificate, traductoare de presiune), purificarea gazelor. În întreaga activitate a colaborat cu unități de prestigiu din domeniul ingineriei chimice din Timișoara: *“Azur”*, *“Solventul”* *“Detergenți”*, cu cele din Făgăraș, Târnăveni, Craiova, Borzești, Baia Mare, sau colectivele de cercetare de profil: Institutul de Chimie Timișoara, sau cele departamentale. Sunt demne de remarcat vizitele făcute în întreprinderile chimice, în calitate de specialist-consultant, dar și excursiile de studii organizate cu studenții din anii terminali pentru cunoașterea celor mai noi procese tehnologice.

De asemenea, Prof. Z. Gropșian a cultivat colaborarea rodnică, constantă și fructuoasă cu disciplinele de profil de la facultățile surori din București, Iași, Cluj Napoca și Ploiești, prin schimb de experiență pentru cadrele didactice, programe analitice comune, participare în comisii de doctorat și concursuri, manifestări științifice. Rezultatele activității de cercetare științifică coordonate de către Prof. Z. Gropșian au fost prezentate în peste 200 contracte de cercetare, brevete de invenție și lucrări științifice comunicate sau prezentate la numeroase manifestări științifice, în reviste naționale și internaționale, sau cu ocazia diferitelor vizite în institute de cercetare și învățământ superior din Anglia, Franța, Olanda, SUA, Germania, Iugoslavia, Italia, URSS. Ca o apreciere și recunoaștere a meritului științific, Prof. Zeno Gropșian a fost membru al unor prestigioase foruri științifice naționale și internaționale: Academia de Științe Tehnice din România - membru onorific, Societatea de Chimie din România, Societatea de Inginerie Chimică din România - președinte al Filialei Timișoara, Asociația Generală a Inginerilor și Tehnicienilor, colaborator UNESCO-PNUD, membru în comitetele științifice ale unor reviste, menționat în numeroase lucrări biografice române sau străine.

Profesorul universitar Zeno Gropșian era pasionat de istorie, a fost veteran de război, iubea muzica simfonică și de operă, drumețiile turistice, impresionând prin tinerețea spirituală, dorința de căutare a noului, soluțiile avansate în problematica cercetării științifice sau de adaptare și modernizare a procesului de învățământ, evocarea marilor personalități întâlnite în prodigioasa sa activitate.

În 24 noiembrie 2013, Profesorul și specialistul de prestigiu dr. ing. Zeno Gropșian a trecut în neființă, dar activitatea și realizările vor rămâne,

pentru generațiile de studenți și colaboratori, repere de profesionalism și credibilitate.

Bibliografie

- [1] R. Minea, „*In memoriam - prof. dr. ing. Zeno Groșian*”, Rev. chim. (București), **64**(12), p.1488 (2013).
- [2] P. Ciurea, C. Falcă, „*Zeno Groșian*”, *Cărășeni de neuitat, XIII*, pg. 56-58, Eurostampa, Timișoara, (2011).
- [3] Z. Groșian, M. Medeleanu, D. Kohn, *Fenomene de transfer și Utilaje în industria chimică, I-III*, Institutul Politehnic „Traian Vuia”, Timișoara, (1985).
- [4] Z. Groșian, L. Iovi, R. Minea, „*Studii în domeniul presiunilor înalte*”, Memoriile secțiilor științifice, Academia RSR, Seria IV, **Tom III**, 2, p. 79 (1980).

Autor corespondent: r_minea@yahoo.com